

Ett och ett halvt vanligt år var detta förlängda år. Det beror på att budgetåren i framtiden skall sammanfalla med kalenderåren. Året gick i materielförnyelsens tecken. Men året var också en lång förberedelse för försvarsbeslutet (FB 96) som antogs av riksdagen i december 1996. Beslutet innebär en kraftig kvantitativ reducering av flygstridskrafternas framtida krigs- och grundorganisation. 1996 var dessutom ett jubileumsår – flygvapnet fyllde 70.

Text: Överstelöjtnant Hans Hellqvist,
flygvapenledningen

95/1996

Ett låååååångt

Förutsättningarna. – Planeringen för budgetåret 95/1996 präglades av stor återhållsamhet. Utbildningen, såväl grundläggande-, repetitions- som personalutbildningen, lades på en nivå som understeg behovet.

Repetitionsutbildningen minskades med 90 procent, övningsverksamheten med 75 procent och flygtiden för de tunga systemen drogs ned med 10 procent. Krigsförbandens krigsduglighet tilläts nedgå. Intagningen till OHS (Officershögskolan) sänktes till en miniminivå som låg betydligt under flygvapnets faktiska behov.

Så började året! Och vad blev resultatet?

Lednings- och sambandsförband

De tre kommandostaberna, de tre vädercentralerna, de tio sambandsförbanden och de nio stridslednings- och luftbevakningsbataljonerna samt Försvarets Telenät (FTN) har vidmakthållits under året. Den krigsorganiserade delen av Chefen för första flygeskadern (C E 1) avvecklades planenligt den 30 juni 1996.

Förbanden har god till godtagbar förmåga att lösa sina krigsuppgifter. Jämfört med verksamhetsåret 94/95 har dock krigsdugligheten sammantaget sjunkit något.

JA 37 Jaktviggen utgör ryggraden i vårt luftförsvar ännu i flera år framöver.

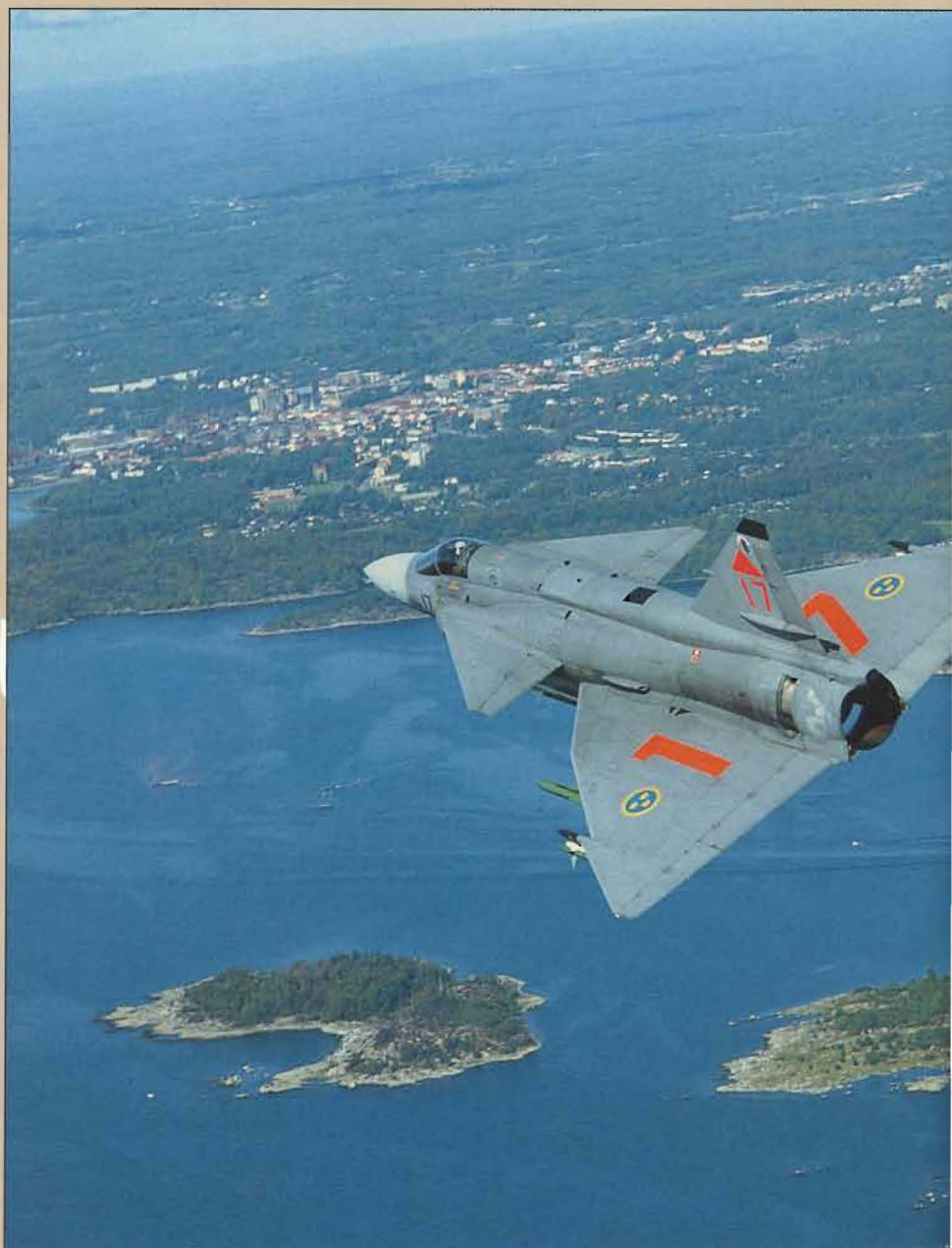

Foto: Gösta Bolander

Utvecklingen av det för flygstriidskrafterna gemensamma lednings- och informationssystemet IS FV har fortsatt under året. Flygkommandostaberna, flygflottiljerna och skolorna har utrustats med IS FV grundsystem.

Organiseringen av Luft- och markobservationssystemet LOMOS har fortsatt under året. Anskaffning av utbildningssystem och utbildning på systemet har genomförts. Avveckling av det optiska luftbevakningssystemet fortsätter.

Det flygburna spaningsradarsystemet FSR 890 utvecklas enligt målsättningar-

na. Två flygplan S 100B Argus och två radarstationer PS-890 har levererats till FMV (Försvarets Materielverk).

Tre radarplutoner PS-870 och fyra anläggningar 870 har under året tillförts krigsorganisationen och omsättning av stridsledningscentralerna Stril 60 till StriC pågår.

FTN moderniseras fortlöpande vilket bl a innebär, att nätets stomdel kommer att vara helt digitaliserat under första kvartalet 1997.

Utvecklingsarbetet för radiosystemet TARAS (fd RAS 90) fortskrider men nå-

got försenat, vilket medför vissa begränsningar i utprovningen av FSR 890:s integration (anpassning) till StriC.

Bas- och flygverkstadsförband

24 basbataljoner, två reducerade basbataljoner och nio flygverkstadsbataljoner har vidmakthållits under året.

Förbanden har god till godtagbar förmåga att lösa sina krigsuppgifter. Jäm-

verksamhetsår

fört med budgetåret 94/95 har krigsdugligheten sammantaget blivit något försämrad. Basbataljonernas samlade möjligheter att tillgodose uppgiften att betjäna flygförband har bibehållits på 94/95 års nivå, medan den andra uppgiften, försvar av flygbas, har sjunkit något.

Specialutbildningen har reducerats. Krigsförbandskurserna har fått stå tillbaka till förmån för utbildningen på ny materiel. Exempel på detta är att ca 50 procent av F 7:s tekniska personal genomgått Gripen-omskolning.

Projektet "Materiellyft 93-96" har omfördelat och avvecklat materiel som en följd av nedläggningarna från förra försvarsbeslutet (FB 92). Det arbetet har just avslutats. Nu uppstår emellertid en liknande situation med anledning av det nya försvarsbeslutet (FB 96). Av den anledningen har ett nytt projekt "MA-lyft 2000" organiserats med i stort sett samma uppgift som det förra.

Kostnaden för underhållet av flygplan har accentuerats under året och har resulterat i ett antal åtgärder. En förbättrad samordning av flottiljverkstädernas beläggning har ökat effektivitetsgraden från knappt 60 procent till över 70. Försök med "fasat" underhåll på Jaktviggen har visat sig vara så kostnadseffektivt att beslut tagits att införa sådant underhåll på hela JA 37-parken. "Underhållsutredning 2000" har under året kommit till slutsatsen att framtida underhåll skall bedrivas i två nivåer: basbataljon (i fred nuvarande stationskompani) samt vid en till två verkstäder.

På byggsidan fortsätter färdigställandet av ytterligare en Bas 90. Den beräknas vara klar under 1997. Utöver detta har en mängd smärre anläggningar

byggts vid våra baser, t ex beredskapsförläggning för flygförare, utbyggnad av kortbana och byte till sk AD-dörrar vid ett antal ammunitionsförråd.

Gripen-förband

Arbetet med att införa JAS 39 Gripen i flygvapnets organisation har fortsatt under året. Inriktningen är fortfarande att den första divisionen ska vara krigsorganiserad vid F 7 hösten 1997 och den andra 1998. JAS 39-flottilj nummer två blir F 10 som får sina flygplan med början 1999.

Delserie 1 om 30 flygplan är (som FlygvapenNytt redan i nr 5/96 kunde berättas) färdiglevererad. Leverans av delserie 2 om 110 flygplan har påbörjats. Den tvåsitsiga versionen gjorde sin jungfruflygning i slutet av april 1996.

Anskaffning av utrustningen till Gripen pågår. Varnar- och motmedelsutrustning (VMS 1) till flygplanen i delserie 1 har levererats och ett provsystem av sensor- och motverkanssystem (SMS) för delserie 2 och 3 är framtaget.

På vapensidan pågår leverans av bombkapseln. Dessutom finns kontrakt skrivet för leverans av Rb 99 (AM-RAAM). Anpassning av roboten till Gripen har påbörjats. Vidare har övningsammunition anskaffats till automatkanonen och studier av framtida IR- och radarjaktrobotar har påbörjats.

Gripencentrum vid F 7, som innehåller bl a divisionslokaler och utbildningsanordningar, invigdes av H M Konungen i början av juni 1996. Installationen av Gripens simulatoranläggning ►

– som består av Full Mission Simulator (FMS) och Multi Mission Trainer (MMT) – pågår. Vid Gripencentrum skall samtliga JAS 39-divisioner få sin grundläggande flygslagsutbildning och delar av den taktiska utbildningen. Här ska också inrymmas F 7:s båda JAS 39-divisioner.

Två hangarer för Gripen har färdigställt vid F 7. Vid F 10 sker förberedelser.

Övrigt stridsflyg

Krigsdugligheten för de två J 35J-divisionerna, de åtta JA 37-divisionerna, de sex AJS-divisionerna och de fyra LA-divisionerna har sjunkit något under året. Nedgången är dock planerad.

Integrationen till AJS-divisioner är organisatoriskt genomförd. Modifieringen av de sista flygplanen till AJS 37 beräknas vara klar i mitten av 1997.

Med hänsyn till Lätta attacken-divisionernas avveckling 1997, upphörde utbildningen redan under våren 1996. Övriga divisioners utbildning har resulterat i följande:

Planerad och uttagen flygtid (timmar):

Flygslag	Planerat	Uttaget	Diff
J 35 J ¹⁾	6.133	5.345	-788
JA 37	21.337	20.351	-986
AJS 37 ¹⁾	17.223	16.236	-987

¹⁾ Inkl SK 35 resp SK 37 flygtid

Anledningen till att flygutbildningstiden blev något lägre än planerat beror på en kombination av vädersituationen och vissa brister i tillgången på radarjaktledare och flygtekniker.

Övningsverksamhet på krigsbaser (divisionsdygn):

Flygförband	93/94	94/95	95/1996 (12 mån)
Jaktflygdivisioner	33,5	52,75	11,25 (7,5)
AJS-flygdivisioner	33	35,75	13,5 (9)
LA-flygdivisioner	5	10	-
Summa:	71,5	98,5	24,75(16,5)

Den kraftigt reducerade övningsverksamheten, som till del avspeglas i ovanstående tabell, har delvis kompenseras genom samverkan och samövning mellan flottiljer och divisioner inom ordinarie verksamhet.

Nyutbildade och krigsplacerade flygförare:

Flygförband	94/95	95/1996
Jaktflygdivisioner	16	20
AJS-flygdivisioner	10	6
Flyglärare	4	-

På materielsidan kan nämnas att anpassningen av Rb 99 (AMRAAM) till JA 37 har påbörjats samt att bombkapseln till AJS 37 är operativ sedan mitten av 1996.

Transportflyg- och flygräddningsförband

Fyra centrala och åtta regionala transportflygdivisioner samt fem tunga och tre medeltunga flygräddningsgrupper ingår i programmet. Krigsdugligheten är god till mycket god.

Planerad och uttagen flygtid (timmar) för de tunga systemen:

Flygförband	Planerat	Uttaget
Transportflygdiv TP 84	6.190	5.990
Transportflygdiv TP 85	1.050	1.025
Frädgrupp HKP 10	5.220	5.192

Anm: TP 84 har flugit 543 flygtim för andra kunder än Försvarsmakten.

Gemensamma resurser

Utbyte av SK 60-motorer pågår. Samordnat med motorbytet görs en avionikmodifiering som innebär att vissa flyginstrument med tillhörande utrustningar byts ut.

Om- och tillbyggnad av massen vid F 21 har färdigställts under året. Vid F 7, F 17 och F 16 Malmen har fastigheter lösts in pga bullerskäl.

Arbetet med att flytta stöldbärliga vapen och stöldbärlig ammunition till mer skyddade platser har genomförts.

Personal

Anställd personal. – Tillförseln av yrkesofficerare har under året i stort mot-

JAS 39 Gripen förevisades 1996 bl a i Polen. I försämningsansträngningarna ingick bl a "pol-ska Gripen-modeller".

Foto: Håkan Brandt

Antalet planlagda övningar för Hercules-divisionen har varit lägre än normalt. Utbildningseffekten har emellertid delvis kompenseras genom tillämpade flygningar/skarpa insatser för bl a FN (IFOR i ex-Jugoslavien) samt för Röda Korset i Afrika.

Motmedelsinstallation (VMS) till TP 84 Hercules är avslutad.

De två nya flygplanen S 102B Korpen som skall ersätta de två Caravellerna (TP 85) utprovas och blir färdiga under 1997 resp 1998.

Den tolfte och sista räddningshelikopter HKP 10 Super Puma levererades i mars 1996. Därmed kan försvaret sätta upp sex flygräddningsgrupper HKP 10 med två helikoptrar i varje. Detta medför ett ny- och ombyggnadsbehov av hangarutrymmen vid F 4, F 7, F 10 och F 16 de kommande åren.

svarat avgångarna. Antalet yrkesofficerare är därmed oförändrat. Antalet civilanställda har däremot minskat något, vilket är ett resultat av det under året tillämpade anställningsstoppet.

Den nivåhöjande utbildningen har genomförts i huvudsak i planerad omfattning. Dock ligger utbildningsvolymen under flygvapnets nuvarande behov. Kvaliteten på den utbildning som genomförts bedöms dock vara god.

Specialutbildningen till bl a krigsförbandsbefattningar har legat på en låg nivå de senaste åren. Denna låga nivå tillsammans med den lika låga övningsverksamheten gör att "arvet" håller på att gå förlorat. De äldre som lämnar förbanden får inte möjlighet att överlämna sina erfarenheter till sina yngre kamrater. Risken är uppenbar att kompetensuppbyggnaden blir dyrköpt i framtiden om ingen förändring sker de närmaste åren. (Se Ledaren sid 3 i nr 1/97.)

Värnpliktiga. – Grundutbildningen av värnpliktiga har ytterligare anpassats till krigsorganisationens behov inom ramen för totalantalet. Bland annat har en skyddsmannautbildning påbörjats som möjliggör att effekten i basbataljonernas skyddskompani ökar trots minskat personalinnehåll.

GU	94/95	95/1996(12 mån)
Antalet inryckta	4.739	7.381 (4.921)
Utfall tjejdagar	1.284.531	1.707.011 (1.138.007)
Antal krigsplac	2.774	4.115 (2.743)
Avgångar %	11.8	14

Ingen bataljon har genomfört krigsförbandsövning. Några bataljoner har dock genomfört särskild övning befäl. Ett fåtal mindre förband har bedrivit fackövning.

Foto: Ivar Blixt

HKP 10 under räddningsuppdrag i fjällterräng.

RU	94/95	95/1996 (12 mån)
Antal inryckta	1.885	856 (570)
Utfall tjejdagar	21.125	8.589 (5.726)

Frivillig utbildning

Frivilligutbildningen i Försvarsmakten har inte kunnat genomföras i planerad utsträckning främst beroende på för få elever. Dels har det varit lågt deltagarantal på vissa kurser, dels har flera kurser ställts in på grund av för få elevanmälningar.

En stor del av frivilligutbildningen bedrivs som centrala kurser under sommarhalvåret. Det innebär att under perioden 95/1996 har i princip dubbelt så mycket verksamhet planerats och budgeterats. Dock har flera centrala kurser

(bl a i fordonsutbildning) inte dubbelrats, främst beroende på frivilliganslaget som endast räknades upp till 1,5 gång jämfört med ett normalår.

Miljöverksamhet

Ett antal lokalt betingade åtgärder har vidtagits – t ex:

- Installering av utrustning för flödeskontroll av spill- och dagvatten.
- Rening av släckvatten från brandövningsplats.
- Sanering av mark i samband med inträffade oljeläckage, avveckling av drivmedelsanläggningar m m.
- Ombyggnad av kyl- och frysanläggningar och utbyte av köldmedia.

Internationell verksamhet

Inom ramen för OSSE har ett samordnat utvärderingsbesök genomförts av Schweiz och Polen vid F 15 med gott resultat.

Flygvapnet har under 1996 deltagit i fem "Partnerskap för fred"-övningar. I en av dessa deltog AJS 37 i spaningsroll. I tre av övningarna deltog TP 84- och HKP 10-förband. Vid en övning deltog endast observatörer.

Under 1996 har besök gjorts i:

- Ungern i september med fyra JA 37 ur F 16 samt två SK 37 ur F 15.
- Norge, Bodö i augusti med två JA 37 och en SK 60 ur F 21 samt två SK 37 ur F 15.
- Polen i maj med fyra AJS 37 ur F 7.

Besök har mottagits från:

- England med fyra Tucano till F 5 i september.
- Holland med en division F-16 Fighting Falcon till F 4 i september.
- Norge med en division F-16 Fighting Falcon till F 21 i september 1995.

Flygvapnet 70 år

För att uppmärksamma flygvapnets jubileumsår 1996 anordnades en mängd aktiviteter. Här ett axplock:

21 januari: Jubileumskonsert i Berwaldhallen inför ca 1000 personer.

15 juni: Flygdag vid F 4, som också fyllde 70 år.

1 juli: Minneshallen i Stockholm med kransnedläggning och överflygning. Därefter mottagning på Karlbergs slott samt överflygning.

13-16 augusti: Seminarier "Air Power" i Linköping med bl a utländska föreläsare.

25 augusti: Huvudflygdagen vid F 5 med rekordstor publik och fantastiska flyguppvisningar (såväl inhemsk som utländsk).

Ekonomi

Flygvapenprogrammets slutliga andel av anslaget A 1 blev 12.751 miljoner kronor. Den slutliga anslagsbelastningen blev 256 Mkr lägre, helt enligt ÖB:s inriktning för budgetåret 95/1996.

Det relativt låga utfallet för 95/1996 (18 månader) beror på att FMV (enligt nya regler från regeringen) den 1 juni 1996 till Försvarsmakten återbetalat uteliggande förskott mot industrin. FMV har istället lånat till förskotten hos Riksgäldskontoret. Om förskottsåterbetalningen frånräknas har verksamheten i flygvapnet kostat 21,7 miljarder kronor fördelade på förbandsverksamhet med 6,8 miljarder, materielanskaffning med 14,6 miljarder och anläggningsanskaffning med 0,3 miljarder. ■